

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXIV. ad annum CCCXLVI.

Parisiis, 1644

Concilivm Laodicenvm Svb Silvestro.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15072

CONCILIVM b LAODICENVM c SVB SILVESTRO.

KANONES TON EN ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΙ ΤΗΣ Φρυγίας συνελθόντων αγίων και μακαρίων πατέρων.

d CANONES SANCTORVM ET BEATORVM Patrum, qui Laodicea Phrygia conuenerunt.

GENTIANO HERVETO INTERPRETE.

P R A E F A T I V N C V L A.

e SANCTA Synodus, quae Laodiceae, quae est vrbs Phrygiae Pacatiana, ex diuersis Asiae prouinciis congregata est, constitutiones Ecclesiasticas edidit, vt hic subiectum est.

H ΑΓΙΑ συνόδος, η και Λαοδικείαν της Φρυγίας Γαλαταίας συγκροτηθείσα εν διαφόρων επαρχιών της Ασίας, όροις εξεδέτο εκκλησιαστικούς, * οίς υποτέτακτο. * al. υς

I.

f Oportere ex Ecclesiastico Canone, eos qui libere & legitime secundo matrimonio coniuncti sunt, & non clam vxores duxerunt, cum exiguum tempus praeterierit, & orationibus & ieiuniis vacauerint, eis ex venia dari communionem.

Περί α, δειν και τ' εκκλησιαστικόν κανόνα εδν ελθετερος και νομίμως συναφθείας δευτέροις γάμοις, μη λαθροσάμιαν ποιήσασιας, ολίγη χρονου παρελθόντος, η χρονισάντων της προσευχής η νηστείας, και συνώνιμω δοποδιδόδαυ αιώτις πλω κοινωνίαν ωελοσάμω.

II.

Eos qui in diuersis delictis peccant, & in oratione confessioneque & poenitentia fortiter perseuerant, & se a malis perfecte conuertunt, tempore poenitentiae eis pro delicti proportione dato, propter Dei miserationes & bonitatem, offerri communioni.

β'. Περί β, εδν εξαμδρτανόντας εν διαφόροις πλάσμασι, η προσκαρπερωύτας τη προσευχη τ' εξομολογήσεως η μετανοίας, και τ' δόποσροφλω τ' κακων τελείαν ποιουμδμοις, και τ' αιολογίαν τ' πλάσματος, καιροδ μετανοίας δοδέντος τοις ποιούτοις, δια εδν οίκλημοις ε πλω αγαδοτητα τ' εδοδ προσάγαδς τη κοινωνία.

III.

Non oportere eos qui sunt recens illuminati, in ordinem sacerdotalem promoueri.

γ'. Περί γ, μη δειν προσφατον φωλιθέντας προσάγαδς εν ταγματι ιεραλικω.

δ. Περί

ANNO CHRISTI

δ'.
Περὶ τῶ, μὴ δεῖν ἑραδικούς δα-
νεῖζειν, κὶ πόκας, κὶ τὰς λεγομένης
ἡμιολίας λαμβάνειν.

ε'.
Περὶ τῶ, μὴ δεῖν τὰς χροσθίας
ἐπι πῶροισι ἀκροαμένων γίνεσθαι.

ς'.
Περὶ τῶ, μὴ συγχωρεῖν τοῖς αἰρε-
τικοῖς εἰσέναι εἰς τὸ οἶκον τῶ θεοῦ, ἐπι-
μύοντας τῇ αἰρέσει.

ζ'.
Περὶ τῶ, ὅτῳ ἐκ τῶν αἰρέσεων,
ποδ' ἔστι, Ναυαλιανῶν, ἢ τοι Φωτει-
νιδιῶν, ἢ Τεσσαρεσκαδεκαλιτῶν,
* al. ἢν ἐπισκευομένων, * ἢ τε πσοὺς ἰὺς πῶ
ἐκείνοις, μὴ προσδέχασθαι, πρὶν αἰ-
θεμαλισσοσι πᾶσαν αἴρεσιν, ὅσα ἀρέτως
ἢ ἐν ἢ καλεῖσθαι καὶ τότε λοιπὸν ὅτῳ
λεγομένων παρ' αὐτοῖς πσοῖς, ἐκ-
μανθάνοντας τὰ τῆ πίστεως σύμβολα,
χειδέντας * τῶ ἀγίῳ χεῖσματι, ἕπα
κοινωνεῖν * τῶ μυστηρίῳ τῶ ἀγίῳ.

* al. ἢν

* al. ἢ
&c.

η'.
Περὶ τῶ, ὅτῳ δὸτ' ἔσθαι αἰρέσεως τῆ
λεγομένην Φρυγῶν ἐπισκευομένης,
εἰ κὶ ἐν κλήρῳ νομιζομένην παρ' αὐ-
τοῖς πύχαιον, εἰ ἔ μέρησι λέγουσιν
ὅτῳ τοιοῦτοις μὴ πάσης ἐπιμελείας
κατηχεῖσθαι τε ἔ βαπτίζεσθαι ὑπὸ τῆ
ἐκκλησίας ἐπισκόπων τε ἔ πρεσβυ-
τέρων.

θ'.
Περὶ τῶ, μὴ συγχωρεῖν εἰς τὰ κοι-
μητήρια, ἢ εἰς τὰ λεγόμενα μὲρτύ-
ρια πάντων τῶ αἰρετικῶν, ἀπέναι ὅτῳ
τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἢ ἢ θεραπείας
ἐνεκα· ἀλλὰ ὅτῳ τοιοῦτοις, ἐὰν ὡσι
πσοὶ, ἀκοινωνήτοις γίνεσθαι μέχρι
ἰνός μετανοουῦντας ἢ, καὶ ἔξομολο-
γούμενοις ἐσφάλλου, παραδέχασθαι.

Concil. Tom. 2.

IV.
Non oportere hominem sa-
cratum fenerari, & vsuras, &
quæ dicuntur sesquialteras acci-
pere.

V.
Non oportere ordinationes
fieri in præsentia eorum qui au-
diunt.

VI.
Non permittere hæreticis, vt
in domum Domini ingrediantur,
si in hæresi permancant.

VII.
Eos qui ex hæresibus, hoc est,
Nouatianis^b, siue Photinianis,
vel Teslaradecatitibus conuertun-
tur, siue catechumenos, siue qui
apud illos fideles dicuntur, non
admitti priusquam omnem hæ-
resim anathematizauerint, &
præcipue eam in qua detineban-
tur: & tunc deinceps eos, qui
apud illos fideles dicebantur, fi-
dei symbola discentes, & sancto
chrismate inunctos, sic sancto
mysterio communicare.

VIII.
Eos qui ab eorum hæresi
qui Phryges dicuntur, conuert-
untur, siue sint in clero qui a-
pud illos existimatur, siue maxi-
mi dicantur; omnes eos cum
omni studio catechizari seu ini-
tiari & baptizari ab Ecclesiæ Epi-
scopis & presbyteris.

IX.
Non concedendum esse, vt
in cœmeteria, vel in ea quæ di-
cuntur martyria quorumuis hæ-
reticorum, abeant ii qui sunt Ec-
clesiæ, orationis vel veneratio-
nis gratia. Sed tales si sint fide-
les, esse aliquantisper excommu-
nicatos: sin autem pœnitentia
ducantur, & se deliquisse confi-
teantur, suscipi.

M

X.
Non oportere eos qui sunt Ecclesie, indiscriminatim suos filios hæreticis matrimonio coniungere.

Γερελ τῶ, μὴ δέιν τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀδιαφόρουσ, πρὸς γάμους κοινωρίαν συνάπειν τὰ ἑαυτῶν παιδία αἰρετικοῖς.

XI.
Non oportere eas, quæ dicuntur presbyteræ & præfidentes, in Ecclesiis constitui.

Γερελ τῶ, μὴ δέιν τὰς λεγομένης πρεσβυτέρας, ἢτοι προκαθημέρας, ἐν ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι.

XII.
Vt Episcopi Metropolitanorum & eorum, qui sunt circumcirca, Episcoporum iudicio, in Ecclesiastico magistratu constituentur, diu examinati, & in ratione fidei, & in rectæ rationis dispensatione.

Γερελ τῶ, τῶν ἐπισκόπων κρείστῶν μητροπολιτῶν, καὶ τῶν πέριξ ἐπισκόπων, καθίστασθαι εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν, ὄντας ἐκ πολλοῦ δοκιμασμένους, ἐν τῷ λόγῳ τῆς πίστεως, καὶ τῆς βίβλου λόγου πολιτείας.

XIII.
Turbis non esse permittendum, eorum qui sunt in sacerdotio constituendi, electionem facere.

Γερελ τῶ, μὴ ποῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων καθίστασθαι εἰς ἱερατεῖαν.

XIV.
Ne sancta instar benedictionum, in festo Paschæ, in alias parochias transmittantur.

Γερελ τῶ, μὴ τὰ ἅγια εἰς λόγον βλογιῶν καὶ τῶν ἑορτῶν τῆς πάσχα, εἰς ἑτέρας παροικίας διαπέμπεσθαι.

XV.
Non oportere præter Canonicos cantores, qui suggestum ascendunt, & ex membrana legunt, aliquos alios canere in Ecclesia.

Γερελ τῶ, μὴ δέιν πλέον τῶν κανονικῶν ψαλτῶν, τῶν ἐπὶ τῆ ἀμβωνᾷ διαβαγόντων, καὶ ἀπὸ διαφόρουσ ψαλλόντων, ἑτέροις ἑκαστὸν ψάλλειν ἐν ἐκκλησίᾳ.

XVI.
Vt euangelium cum aliis scripturis Sabbato legatur.

Γερελ τῶ, ἐν σαββάτῳ διαπέλαι μὲν ἑτέρουσ γραφῶν ἀναγιγνώσκεσθαι.

XVII.
Non oportere psalmos in conventibus contexere, sed in unoquoque psalmo interiecto spatio, lectionem fieri.

Γερελ τῶ, μὴ δέιν ἐπισυνάπειν ἐν ταῖς συνάξεσι τῶν ψαλμοῖς, ἀλλὰ διαμέσου καθ' ἑκαστον ψαλμὸν γίνεσθαι ἀνάγνωσιν.

XVIII.
Idem precum ministerium

Γερελ τῶ, τῶν αὐτῶν λειτουργῶν

ANNO
CHRISTE
.....

τῶν βίβλων πάντοτε καὶ ἐν ταῖς ἐκτάταις,
καὶ ἐν ταῖς ἐσπέραις ὀφείλειν γίνεσθαι.

ιβ'.

Περὶ δὲ δὲν ἰδίᾳ προσῆτον μὲν τὰς
ὁμιλίας τῶν ἐπισκόπων, ἔπειτα κατη-
χουμένων βίβλων ἐπιπέσειας καὶ μὲν
τὸ ἑξελθεῖν ἐκ τῶν κατηχουμένων, τῶν
ἐν μετανοίᾳ τῶν βίβλων γίνεσθαι καὶ
τούτων προσελθόντων ὑπὸ χεῖρα, ἔ-
κτακτοῦ χρησάντων, οὕτως τῶν πρῶτων τὰς
βίβλους γίνεσθαι τρεῖς· μίαν μὲν τῶν
προσῆτων διὰ σωπῆς, ἣ δὲ δευτέραν
ἔπειτα διὰ προσφωνήσεως πλη-
ροῦσθαι, εἴθ' οὕτως τῶν ἐπιπέσειας διδο-
σθαι. Καὶ μὲν τὸ πρεσβυτέρους διδάσκει
τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐπιπέσειας, τότε ἐκ
λαϊκοῖς τῶν ἐπιπέσειας διδοσθαι καὶ οὕτως τῶν
ἀγίων προσφορῶν ἐπιπέσειας, καὶ
μόνοις ἑξὼν εἶναι τοῖς ἱερατικοῖς εἰσιέ-
ναι εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ κοινωνεῖν.

κ'.

Οἱ οὐ δεῖ διάκονον ἐμπροσθεν
πρεσβυτέρου καθέζεσθαι, ἀλλὰ μὲν κα-
λύπτως τῶν πρεσβυτέρου καθέζεσθαι,
ὁμοίως δὲ ἔχον τιμὴν καὶ ἐκ τῶν διακόνων
ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ πάντων τῶν κληρι-
κῶν.

κα.

Οἱ οὐ δεῖ ὑπηρετῶν ἔχον χώραν
ἐν τῶν διακονικῶν, καὶ ἀπέσθαι δεσπο-
τικῶν σκευῶν.

κβ'.

Οἱ οὐ δεῖ ὑπηρετῶν ὡραῖον φο-
ρεῖν, οὐδέ τας θυρῶν ἐκασταλμπανῶν.

κγ'.

Οἱ οὐ δεῖ ἀναγνώστας ἢ ψάλτας
ὡραῖον φορεῖν, καὶ οὕτως ἀναγνώ-
σκεν ἢ ψάλλειν.

κδ'.

Οἱ οὐ δεῖ ἱερατικοῖς ἐκ τῶν πρεσβυ-
τέρων ἕως διακόνων, καὶ ἐξῆς τῶν κλη-
ρικῶν.

Concil. Tom. 2.

omnino debere fieri in Nonis &
Vesperis.

XIX.

¶ Oportere seorsum primum,
post Episcoporum sermones, ca-
techumenorum orationem per-
agi; & postquam exierint cate-
chumeni, eorum qui pœnitentiam
agunt, fieri orationem: &
cum ii sub manum accesserint,
& secesserint, fidelium preces
sic ter fieri: vnam quidem, sci-
licet primam, silentio: secun-
dam autem & tertiam per pro-
nuntiationem impleri, deinde
sic pacem dari. Et postquam pre-
sbyteri pacem Episcopo dede-
runt, tunc laicos etiam pacem
dare: & sic sanctam oblationem
perfici, & solis licere sacratis
ad altare accedere, & communi-
care.

XX.

Quod non oportet diaconum
ante presbyterum sedere, sed se-
dere cum iussu presbyteri. Simi-
liter autem etiam haberi hono-
rem diaconi a ministris & omni-
bus clericis oportet.

XXI.

Quod non oportet ministros
locum habere in diaconis, & sa-
cra vasa tangere.

XXII.

¶ Quod non oportet ministrum
ferre orarium, neque fores re-
linquere.

XXIII.

Quod non oportet lectores vel
cantores ferre orarium, & sic le-
gere vel canere.

XXIV.

Quod non oportet sacratos, a
presbyteris vsque ad diaconos,
& deinceps quemlibet Ecclesia-

M ij

stici ordinis vsque ad ministros,
vel lectores, vel cantores, vel
exorcistas, vel ostiarios, vel ex-
ercitatorum ordinis, in caupo-
nam ingredi.

XXV.

Quod non oportet ministros
panem dare, vel calicem bene-
dicere.

XXVI.

Quod eos adiurare non o-
portet, qui ab Episcopis promoti
non sunt, neque in Ecclesiis ne-
que in ædibus.

XXVII.

Quod non oportet eos qui
sacriati sunt ordinis, vel cleri-
cos vel laicos, ad agapas voca-
tos, partes tollere, eo quod i-
gnominia inuratur ordini sacer-
dotali.

XXVIII.

Quod non oportet in locis
Dominicis, vel in Ecclesiis, eas
quæ dicuntur agapas facere, & in
domo Dei comedere, & accubi-
tus sternere.

XXIX.

Quod non oportet Christia-
nos iudaizare, & in Sabbato o-
tiari; sed ipsos eo die operari:
diem autem Dominicum præfe-
rentes otiari, si modo possint, vt
Christianos. Quod si inuenti fue-
rint vt iudaizantes, sint anathe-
ma apud Christum.

XXX.

Quod non oportet cum qui
est sacratus, vel clericus, vel ex-
ercitator, in balneo cum mulie-
ribus lauari, neque omnem pe-
nitus Christianum vel laicum.
Hæc est enim prima apud gentes
condemnatio.

XXXI.

Quod non oportet cum om-
ni hæretico matrimonium con-

σιαστικῆς τάξεως ἕως ὑπηρέτων, ἢ ἀναγνώστων, ἢ ψαλτῶν, ἢ ἐπορκιστῶν, ἢ θυροφρον, ἢ τῶν τὰ μίσητος τῶν ἀσκητῶν, εἰς καπηλεῖαν εἰσίναι.

κδ.

Οὐ οὐ δεῖ ὑπηρέτας ἄρτον διδο-
ναι, οὐδὲ ποτήριον βίλογεῖν.

κε.

Οὐ οὐ δεῖ ἐπορκίζειν τὸν μὴ προ-
αχθέντα ὑπὸ ἑπισκόπων, μήτε ἐν
ταῖς ἐκκλησίαις, μήτε ἐν ταῖς οἰκίαις.

κς.

Οὐ οὐ δεῖ ἱερατικοῖς, ἢ κληρι-
κοῖς, ἢ λαϊκοῖς καλουμένοις εἰς ἀγά-
πην, μέρη ἀρῶν, διὰ τὸ πλὴν ὕβριν τῆ
τάξεως πρὸς τὴν ἐκκλησια-
στικῆν.

κη.

Οὐ οὐ δεῖ ἐν τοῖς κωλεκοῖς, ἢ ἐν
ταῖς ἐκκλησίαις, τὰς λειτουργίας ἀ-
γάπης ποιεῖν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ
ἐσθίειν, καὶ ἀκούεσθαι σερωνύειν.

κθ.

Οὐ οὐ δεῖ χριστιανοὺς ἰουδαίζειν,
ἢ ἐν τῷ σαββάτῳ χοροῦσθαι, ἀλλὰ ἐρ-
γαζέσθαι αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ·
πλὴν ἢ κωλετικῶν πρὸς ἡμῶντας, εἴγε
διώκοντο, χοροῦσθαι ὡς χριστιανοί. Εἰ
ἢ ὠρεθεῖεν ἰουδαίται, ἔσθωσαν ἀνάθε-
μα παρὰ χριστοῦ.

λ.

Οὐ οὐ δεῖ ἱερατικοῖς, ἢ κληρι-
κοῖς, ἢ ἀσκηταῖς, ἐν βαλανείῳ μὲν
γυναικῶν δούλουεσθαι, μηδὲ πάντε
χριστιανῶν, ἢ λαϊκῶν. Αὐτῇ γὰρ πρὸς
τὴν κατὰ γνώσιν περὰ τοῖς ἔθνεσιν.

λα.

Οὐ οὐ δεῖ πρὸς πάντας ἀίρετικοῖς
ἑπιγαμίας ποιεῖν, ἢ διδοῦναι ὑγῆς, ἢ θυ-

ANNO
CHRISTI
....

γατέρας· ἀλλὰ μᾶλλον λαμβάνειν,
εἴγε ἐπαγγέλλοντο χριστιανοὶ γίνεσθαι.
λβ.

Οὐ οὐ δεῖ αἱρετικῶν βλογίας
λαμβάνειν, αἱ γινέσθαι βλογίας
μᾶλλον, ἢ βλογίας.

λγ.

Οὐ οὐ δεῖ αἱρετικοῖς ἢ σχηματι-
κοῖς συνάχεσθαι.

λδ.

Οὐ οὐ δεῖ πάντα χριστιανὸν εἰκα-
ταλείπειν μάρτυρας Χριστοῦ, καὶ ἀπέ-
ναι παρὸς τοῦ ψευδομάρτυρος, τὸν
ἐστὶν αἱρετικῶν, ἢ αὐτοῦ παρὸς τοῦ
παρασημνίου αἱρετικοῦ γυμνίου·
οὗτοι γὰρ ἄλλοτελοὶ τῷ θεοῦ τυχεῖν
σιν. Εξώσαν οὐκ ἀνάθεμα οἱ ἀπὸ γυ-
μνίου παρὸς αὐτοῖς.

λε.

Οὐ οὐ δεῖ χριστιανούς εἰκαταλεί-
πειν τὸ ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπέ-
ναι, καὶ ἀπέλοις ὀνομαζέσθαι, καὶ σιμάξαις
ποιεῖν ἀπὸ ἀπὸ γυμνίου. Εἰ τις οὐκ ἔ-
ρεθῆται τῇ τῇ κεκρυμμένῃ εἰδωλο-
λατρείᾳ γολαζῶν, ἐσω ἀνάθεμα, ὅτι
εἰκατέλιπε τὸ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, καὶ εἰδωλο-
λατρεία παρὸς αὐτὸν.

λς.

Οὐ οὐ δεῖ ἱερατικοῖς ἢ κληρικοῖς,
μάγους ἢ ἐπαοιδίᾳς, ἢ μαθημα-
τικοῖς ἢ ἀστρολόγοις, ἢ ποιεῖν τὰ λε-
γόμενα φυλακτικῶν, ἀλλὰ ὅτι δε-
σμωτικῶν τῶν ψυχῶν αὐτῶν τοῦ
φορουῦντας ῥύθιδα τὸν ἐκκλησίας
ἐκελδύσασθαι.

λζ.

Οὐ οὐ δεῖ τὰ τῶν Ἰουδαίων ἢ
αἱρετικῶν τὰ πεμπόμενα ἐορταστικῶν
λαμβάνειν, μηδὲ συνεορτάζειν αὐτοῖς.

trahere, vel dare filios aut filias:
sed magis accipere, si se Christia-
nos futuros profiteantur.

XXXII.

Quod non oportet hereti-
corum benedictiones accipere,
quæ sunt potius maledictiones,
quam benedictiones.

XXXIII.

Quod non oportet vna cum
hæreticis vel schismaticis ora-
re.

XXXIV.

Quod non oportet omnem
Christianum Christi martyres
relinquere, & ad falsos marty-
res, hoc est, hæreticos abire,
vel eos qui prius hæretici fuerunt.
Hi enim sunt a Deo alieni. Sint
ergo anathema, qui ad eos ab-
cunt.

XXXV.

* Quod non oportet Christia-
nos, relicta Dei Ecclesia, abire,
& angelos nominare, vel con-
gregationes facere; quod est
prohibitum. Si quis ergo inuen-
tus fuerit huic occultæ idolola-
triæ vacare, sit anathema, quia
reliquit Dominum nostrum Ie-
sum Christum, & accessit ad ido-
latriam.

XXXVI.

Quod non oportet eos qui
sunt sacriati, vel clerici, esse ma-
gos, vel incantatores, vel ma-
thematicos, vel astrologos, vel
facere ea quæ dicuntur amu-
leta, quæ quidem sunt ipsarum
animarum vincula: eos autem
qui ferunt, eiici ex Ecclesia
iustissimus.

XXXVII.

Quod non oportet quæ a Iu-
dæis vel hæreticis mittuntur fe-
stiva accipere, neque vna cum
eis festum agere.

M iij

XXXVIII.

Quod non oportet a Iudæis azyma accipere, vel eorum impietatibus communicare.

XXXIX.

Quod non oportet cum gentibus festum agere, & eorum impietati communicare.

XL.

Quod non oportet Episcopos qui vocantur ad Synodum, negligere, sed abire, & docere vel doceri, ad correctionem Ecclesiæ & reliquorum. Si quis autem neglexerit, is seipsum accusabit; præterquam si propter intemperiam & ægritudinem non veniat.

XLI.

Quod non oportet cum qui est sacratus vel clericus, sine Canonicis literis iter ingredi.

XLII.

Quod non oportet eos qui sunt sacrati vel clerici, sine iussu Episcopi iter ingredi.

XLIII.

Quod non oportet ministros vel breui tempore fores relinquere, & orationi vacare.

XLIV.

Quod non oportet mulierem ad altare ingredi.

XLV.

Quod non oportet post duas hebdomadas quadragesimæ ad illuminationem admitti.

XLVI.

Quod oportet eos qui illuminantur, fidem discere, & quinta hebdomadis feria Episcopo renuntiare vel presbyteris.

XLVII.

Quod oportet eos qui in morbo baptismum accipiunt, & dein-

λθ'.

Οι οὐ δεῖ παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἄζυμα λαμβάνειν, ἢ κοινῶν τῆς ἀσεβείας αὐτῶν.

λθ'.

Οι οὐ δεῖ τοῖς ἔθνεσι σάββατον, ἢ κοινῶν τῆς ἀθεότητος αὐτῶν.

μ'.

Οι οὐ δεῖ Ἐπισκόπους κληυ-
μῆσι εἰς συνέδριον κατὰ Φρονεῖν, ἀλλ' ἀπέναν κὶ διδασκῆν ἢ διδάσκεισθαι, εἰς κατήρτων τῆς ἐκκλησίας κὶ τῶν λοιπῶν. Εἰ δὲ κατὰ Φρονήσεν ὁ ποιός τις, ἑαυτὸν ἀπάσεται. Ὅσοι οὖν εἰ μὴ δι' ἀνωμαλίαν ἀπολυμπανοῦτο.

μα'.

Οι οὐ δεῖ ἱερατικὸν ἢ κληρικὸν αὐτὸ κανονικῶν γραμμῶν ὁδῶν.

μβ'.

Οι οὐ δεῖ ἱερατικὸν ἢ κληρικὸν αὐτὸ κελύσεως Ἐπισκόπου ὁδῶν.

μγ'.

Οι οὐ δεῖ ὑπέρτας, * καὶ βραχί, * al. καὶ
ταῖς θύραις ἐκκαλεῖσθαι, καὶ τῆς
χρῆσθαι.

μδ'.

Οι οὐ δεῖ γυναῖκας ἐν τῷ θυ-
σιαστικῷ εἰσερχεσθαι.

με'.

Οι οὐ δεῖ μὲν δύο ἑβδομάδας τῆς
παρασκευῆς δεχεσθαι εἰς τὸ Φῶσ-
μα.

μς'.

Οι δεῖ τῶν Φωλιζομένων πλε-
πῆσιν ἐμμανθῆναι, κὶ τῆ πέμπτῃ τῆς ἑ-
βδομάδος ἀπαπέλλεν τῷ Ἐπισκόπῳ,
ἢ τοῖς πρεσβυτέροις.

μζ'.

Οι δεῖ τῶν ἐν νόστῳ Ἐθαλαμ-
βαύοντα τὸ Φῶσμα, κὶ ἑπτα ἡμέ-
ρας.

ANNO
CHRISTI
....

ANNO
CHRISTI
...

σαντας, ἐκμανθανῖν τὸ πῖσι, καὶ γινώ-
σκῖν ὅτι θείας δωρεᾶς κατηξιώθησθε.
μη.

Οὐ οὐ δεῖ τῶν φωτισθέντων μὴ τὸ
βάπτισμα χεῖρα καὶ χεῖρα ἐπου-
ρασίῳ, καὶ μετόχους εἶναι τῆς βασιλείας
τοῦ Χριστοῦ.

μη.

Οὐ οὐ δεῖ τῆς πεσσερακοστῆς ἄρτον
προσφέρειν, εἰ μὴ ἐν σαββάτῳ καὶ
κωριακῇ μόνῳ.

ν.

Οὐ οὐ δεῖ ἐν πεσσερακοστῇ τῇ ὑ-
στερᾷ ἐβδομάδι τιμὴν πέμπτην λυεῖν,
καὶ ὅλῳ τῇ πεσσερακοστῇ ἀπμάζιν
ἀλλὰ δεῖ πᾶσαν τιμὴν πεσσερακοστῆ
νῆσθαι ἐνροφαζουῦτας.

να.

Οὐ οὐ δεῖ ἐν πεσσερακοστῇ μὲρ-
τέρον γυνέθλιον ἐπιτελεῖν, ἀλλὰ τῶν
ἀγίων μέρτερον μνείαν ποιεῖν ἐν
τοῖς σαββάτοις καὶ κωριακαῖς.

νβ.

Οὐ οὐ δεῖ ἐν πεσσερακοστῇ γά-
μοις ἢ γυνέθλια ἐπιτελεῖν.

νγ.

Οὐ οὐ δεῖ χριστιανούς εἰς γάμοις
ἀπφροδῖμοις βαλλίσειν ἢ ὀρχεῖσθαι,
ἀλλὰ σεμνῶς δεῖπνῆν ἢ δεῖσαι, ὡς
πρέπει χριστιανούς.

νδ.

Οὐ οὐ δεῖ ἱερατικούς ἢ κληρι-
κοὺς πνας θεωρίας θεωρεῖν ἐν γά-
μοις ἢ δεῖπνοις, ἀλλὰ πρὸς τῆς εἰσέρ-
χεται τῶν θυμελικῶν, ἐγείρεισθαι
αὐτῶν, καὶ ἀναχωρεῖν.

νε.

Οὐ οὐ δεῖ ἱερατικούς ἢ κληρι-
κοὺς ἐν συμβολῆς συμπόσια ἐπιτε-
λεῖν, ἀλλ' οὐδὲ λαϊκοὺς.

de resurgunt, fidem edificere, &
nosse quod diuino munere digni
habiti sunt.

XLVIII.

Quod oportet eos qui illu-
minantur, post baptisma inungi
supercaelesti chrismate, & esse re-
gni Christi participes.

XLIX.

Quod non oportet in qua-
dragesima panem offerre, nisi
Sabbato & solis Dominicis.

L.

Quod non oportet in quadra-
gesima postrema septimana ie-
iunium soluere, & totam qua-
dragesimam iniuria afficere: sed
oportet totam quadragesimam
ieiunare aridis uelentes.

LI.

Quod non oportet in quadra-
gesima martyrum natales pera-
gere, sed sanctorum martyrum
facere comemorationes in Sab-
batis & Dominicis.

LII.

Quod non oportet in quadra-
gesima nuptias vel natalitia ce-
lebrare.

LIII.

Quod non oportet Christia-
nos ad nuptias uenientes, se tur-
piter & indecore gerere vel fal-
tare; sed modeste coenare &
prandere, ut decet Christianos.

LIV.

Quod non oportet sacratos
& clericos in nuptiis vel conui-
uiis aliqua spectacula contem-
plari, sed priusquam ingredian-
tur thymelici, surgere & secede-
re.

LV.

Quod non oportet sacratos &
clericos ex collatione conuiuia
peragere, sed neque laicos.

LVI.

Quod non oportet presbyteros ante Episcopi introitum sacrum tribunal ingredi, & sedere in tribunali: sed cum Episcopo ingredi, præterquam si Episcopus sit mala valetudine, vel profectus sit peregre.

LVII.

Quod non oportet in vicis & pagis Episcopos constitui, sed periodeutas, hoc est, circumcuratores: eos autem qui prius constituti fuerunt, nihil agere sine mente Episcopi qui est in ciuitate. Similiter autem & presbyteros nihil agere sine mente Episcopi.

LVIII.

Quod non oportet in domibus fieri oblationes ab Episcopis vel presbyteris.

LIX.

Quod non oportet priuatos & vulgares aliquos psalmos dici in Ecclesia, nec libros non Canonicos, sed solos Canonicos veteris & noui testamenti.

LX.

Hæc sunt quæ legi oportet ex veteri testamento: I Genesis. II Exodus, id est, exitus ex Ægypto. III Leuiticum. IV Numeri. V Deuteronomium. VI Iesus Naue. VII Iudices. Ruth. VIII Hester. IX Regnorum I. & II. X Regnorum III. & IV. XI Paralipomenon I. & II. XII Esdra I. & II. XIII Liber psalmodum. XIV Proverbia Salomonis. XV Ecclesiastes. XVI Cantica canticorum. XVII Iob. XVIII duodecim propheta. XIX Esaias. XX Ieremias & Baruch, lamentationes & epistolæ. XXI Ezechiel. XXII Daniel. Noui au-

v5.

Οι οὐ δεῖ πρεσβυτέρους πρὸ τοῦ εἰσόδου τοῦ ἐπισκόπου εἰσεῖναι καὶ καθέζεσθαι ἐν τῷ βήματι, ἀλλὰ μὲν τοῦ ἐπισκόπου εἰσεῖναι, πλὴν εἰ μὴ ἀνωμαλοῖν ἢ ἀποδημοῖ ὁ ἐπίσκοπος.

v6.

Οι οὐ δεῖ ἐν ταῖς κώμαις, καὶ ἐν ταῖς χώραις καθίστασθαι ἐπισκόπους, ἀλλὰ ἀεροδούτας· ὅτι μὴ τοι ἦδη ἀεροκατασθέντας μηδὲν πρῶτῃν ἀνθ' ἡγάμων τοῦ ἐπισκόπου τοῦ ἐν τῇ πόλει. ὡσαύτως ἢ καὶ ὅτι πρεσβυτέρους μηδὲν πρῶτῃν ἀνθ' ἡγάμων τοῦ ἐπισκόπου.

v7.

Οι οὐ δεῖ ἐν τοῖς οἴκοις προσφορὰς γίνεσθαι ἀπὸ ἐπισκόπων ἢ πρεσβυτέρων.

v8.

Οι οὐ δεῖ ἰδιώτικους ψαλμοὺς λέγεσθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐδὲ ἀκανόνιστα βιβλία, ἀλλὰ μόνον τὰ κανονικὰ καὶ καὶ παλαιὰ διαθήκης.

ξ.

Ὅσα δεῖ βιβλία διαγινώσκεσθαι τῆς παλαιᾶς διαθήκης.

α' Γένεσις κόσμου. β' Ἐξοδος τοῦ Αἰγύπτου. γ' Λευιτικόν. δ' Αριθμοί. ε' Δευτερονόμιον. ς' Ἰησοῦς Ναυῆ. ζ' Κριταί. ς' Ρούθ. η' Ἐσθήρ. θ' Βασιλειῶν, α', β'. ι' Βασιλειῶν, γ', δ'. ια' Παραλειπομένα, α', β'. ιβ' Ἐσδρας, α', β'. ιγ' Βιβλος ψαλμῶν ἡ ς'. ιδ' Γαροιμία Σολομῶντος. ιε' Ἐκκλησιαστής. ις' Ἄσμα ἁσματων. ιζ' Ἰώβ. ιη' Δώδεκα πρῶτα. ιθ' Ησαίας. κ' Ἰερμίας καὶ Βαρούχ, Ἰερμίας καὶ Βαρούχ, Ἰερμίας καὶ Βαρούχ, Ἰερμίας καὶ Βαρούχ. κα' Ἰεζεκίηλ. κβ' Δανιήλ. Τὰ ἢ τῆς

ANNO
CHRISTI
...

ANNO
CHRISTI

Ἡ τῆς κωνσταντινουπόλεως, ταῦτα. Εὐ-
αγγέλια τέσσαρα, καὶ Ματθαῖον, καὶ
Μάρκον, καὶ Λουκᾶν, καὶ Ἰωάννην.
Πράξεις ἀποστόλων. Ἐπιστολαὶ κα-
θολικαὶ ἑπτὰ, οὕτως· Ἰακώβου μία,
Πέτρου δύο, Ἰωάννου τρεῖς, Ἰούδα
μία. Ἐπιστολαὶ Παύλου δεκά τέσσαρες·
πρὸς Ῥωμαίους μία, πρὸς Κοριν-
θίους δύο, πρὸς Γαλάτας μία, πρὸς
Ἐφεσίους μία, πρὸς Φιλιππησίους
μία, πρὸς Κολοσσαίους μία, πρὸς
Θεσσαλονικεῖς δύο, πρὸς Ἑβραίους
μία, πρὸς Τιμόθεον δύο, πρὸς Τί-
τον μία, πρὸς Φιλήμονα μία.

tem testamenti hæc : Euange-
lia quatuor, secundum Mat-
thæum, secundum Marcum, se-
cundum Lucam, secundum Io-
annem. Actus Apostolorum. E-
pistolæ Catholicæ septem, vi-
delicet Iacobi vna, Petri duæ,
Ioannis tres, Iudæ vna. Epi-
stolæ Pauli quatuordecim : Ad
Romanos vna, ad Corinthios
duæ, ad Galatas vna, ad Ephe-
sios vna, ad Philippensēs vna, ad
Colossensēs vna, ad Thessaloni-
censes duæ, ad Hebræos vna, ad
Timotheum duæ, ad Titum v-
na, ad Philemonem vna.

CANONES CONCILII LAODICENI.

Ex interpretatione Dionysii Exigui.

TITVLI CANONVM.

I. De bigamis.	XII. De Episcopalibus ordinatio-
nibus.
II. De his qui pro diuersis erratis
penitentiam feruentius exegerunt.	XIII. Iudicio multitudinis ordi-
nationes fieri non debere.
III. Quod non oporteat ad clerum
statim post baptisma promoueri.	XIV. Ad alias parochias culo-
gias, quæ oblata sunt, minime
destinandas.
IV. De tempore ordinationum.	XV. De his qui debeant in ambo-
ne, id est, in pulpito psallere.
V. Vt hi qui sacrario seruiunt, v-
suras non exigant.	XVI. De lectionibus, quæ debeant
Sabbatis recenseri.
VI. De hereticis intrantibus in
Ecclesias, vel basilicas martyrum.	XVII. Quod interstitium psalmo-
rum debeat in Sabbatis fieri.
VII. De his qui ad Ecclesias ab
hereticis veniunt.	XVIII. De precibus nona & ve-
spera celebrandis.
VIII. De his qui ad hereticorum spe-
luncas causa orationis accedunt.	XIX. De precibus post homilias, id
est, post sermones habitos ad po-
pulum, proferendis. Et de his
quos intra sacrarium communi-
care conueniat.
IX. De his qui cum hereticis nu-
ptiarum copula iunguntur.	XX. De honore quem presbyteris
XI. Non congruere, presbyteras in
mulieribus * ordinare.	

*ordinari.

Concil. Tom. 2.

N

- diaconi, & diaconis hi qui sunt
ipsis inferiores, debeant exhibere.
- XXI. Quod subdiaconi a diacono,
id est, a sacrario vel secretario
sint remoti.
- XXII. Subdiaconos cum orariis as-
sistere non debere.
- XXIII. Lectores cantoresque cum
orariis agere suum officium non
debere.
- XXIV. Quod nullus Ecclesiasti-
corum in tabernis comedere de-
beat.
- XXV. Quod subdiaconi non de-
beant benedicere, vel benedictio-
nem tribuere.
- XXVI. De exorcistis, qui non sunt
ab Episcopis ordinati.
- XXVII. Quod de conuiujs, qua
ex agape fiunt, escarum partes
accipi non debeant.
- XXVIII. In Ecclesijs prandia fie-
ri non debere.
- XXIX. De Christianis, qui sab-
batizare, vel iuxta quemdam
modum iudaizare noscuntur.
- XXX. De viris cum mulieribus
lauacra celebrantibus.
- XXXI. De his qui cum hareticis
iungunt sœdera nuptiarum.
- XXXII. Ab hareticis eulogias
accipere non debere.
- XXXIII. De schismaticis.
- XXXIV. De martyribus haretic-
orum.
- XXXV. De his qui angelos colunt.
- XXXVI. De his qui incanta-
tionibus vel phylacterijs vtun-
tur.
- XXXVII. De his qui ab hareticis
vel Iudæis festiuitatis eorum do-
na suscipiunt.
- XXXVIII. De Christianis, qui
Iudæorum azyma comedunt.
- XXXIX. De Christianis celebrã-
tibus festa gentilium.
- XLI. De Episcopis, qui eas que fi-
unt, euocationes ad Synodum
* vitant.
- XLII. Quod sine literis ministerio
sacro seruientes proficisci non de-
beant.
- XLIII. Quod præter Episcopum
clericus proficisci non debeat.
- XLIII. Vt subdiaconi ad ostia
perseuerent.
- XLIV. Vt ad sacrarium mulieres
non introeant.
- XLV. De his qui circa mediam se-
ptimanam ad baptismum veniunt.
- LXVI. De redditione fidei bap-
tizandorum.
- XLVII. De his qui in agitudine
baptizantur.
- XLVIII. Vt post baptismum chris-
ma detur.
- XLIX. Oblationes offerri in qua-
dragesima non oportere.
- L. Non debere ieiunium solui in
quinta feria maioris * septimana.
- LI. Non debere in diebus ieiunio-
rum commemorationes marty-
rum fieri.
- LII. Vt natalitia vel nuptia in
quadragesima non fiant.
- LIII. Vt in Christianorum non
saltetur nuptiis.
- LIV. Non licere clericis, ludicris
spectaculis interesse.
- LV. Non congruere penitus Chri-
stianis, comessationibus interesse.
- LVI. Non licere presbyteris introi-
re ad altare priusquam ingredia-
tur Episcopus.
- LVII. Qui in agris vel possessioni-
bus debeant ordinari.
- LVIII. Oblationes offerri in do-
mibus non oportere.
- LIX. Quæ psallere vel legere in Ec-
clesia conueniat.

CANONES.

SANCTA Synodus, quæ apud Laodiceam Phrygiæ Pacatianæ conuenit ex diuersis regionibus Asiæ, definitiones exposuit Ecclesiasticas, quæ subter annexæ sunt.

I.

De his qui secundum Ecclesiasticam regulam libere ac legitime secundis nuptiis iuncti sunt, nec occulte nuptiarum copulam fecerunt, oportet, vt paruo tempore transacto, vacent orationibus & ieiuniis; quibus etiam, iuxta indulgentiam, communionem reddi decreuimus.

II.

De his qui diuersis facinoribus peccauerunt, & perseuerantes in oratione confessionis & pœnitentiæ, conuersionem a malis habuere perfectam, pro qualitate delicti, talibus pœnitentiæ tempus impensum, propter clementiam & bonitatem Dei communio concedatur.

III.

De his qui nuper sunt illuminati baptisate, quod eos in sacerdotali non conueniat ordine promoueri.

IV.

Quod non oporteat ordinationes sub conspectu audientium celebrari.

V.

Quod non oporteat sacerdotes & clericos fernerantes, vsuras, vel quæ dicuntur * fescupla, id est, summam capitis, & dimidium summæ percipere.

* al. fescupla

Dist. 46.
Non licet fener.

Concil. Tom. 2.

N ij

VI.

Quod hæretici non permittendi sint ingredi in domum, in hæresi permanentes.

VII.

De his qui ab hæreticis conuertuntur, id est, Nouatianis, aut Photinianis, aut Tessaradecatitibus, siue baptizati sint illi, seu catechumeni, non ante suscipiantur, quam omnes hæreses anathematizent, & præcipue illam qua detinebantur. Et tunc demum hi, qui apud eos dicebantur fideles, nostræ doceantur fidei symbolum; & vncti sancto christo, sic mysteriis communicent sacrosanctis.

VIII.

De his qui conuertuntur ab hæresi, quæ dicitur Cataphrygarum, & si in clero qui apud eos esse creditur, fuerint, & si maximi nominentur, hos sub omni diligentia ab Episcopis Ecclesiæ vel presbyteris instrui & baptizari conueniet.

IX.

Quod non permittantur Ecclesiastici ad hæreticorum cœmeteria, vel ad ea quæ ab eis martyria appellantur, orationis causa vel sanitatis accedere: sed huiusmodi, si fideles fuerint, certo tempore communionem priuari: pœnitentes autem, & confitentes se deliquisse, conuenit suscipi.

X.

Quod non oporteat indifferenter Ecclesiasticos fœdere nuptiarum hæreticis suis filios filiarumque coniungere.

XI.

Quod non oporteat eas, quæ dicuntur presby-

ANNO
CHRISTI
...

ANNO CHRISTI ...
 teræ vel præidentes, in Ecclesiis ordinari.

XII.

Vt Episcopi iudicio Metropolitanorum & eorum Episcoporum, qui circumcirca sunt, prouehantur ad Ecclesiasticam potestatem; hi videlicet, qui plurimo tempore probantur tam verbo fidei, quam rectæ conuersationis exemplo.

XIII.

Quod non sit permittendum turbis electiones eorum facere, qui sunt ad sacerdotiũ prouehendi.

XIV.

Quod sancta nullo modo, causa eulogiarum tempore Paschalis festi, ad alias parochias debeant destinari.

XV.

Quod non oporteat amplius, præter eos qui regulariter cantores existunt, qui & de codice cantunt, alios in pulpitem conscendere, & in Ecclesia psallere.

XVI.

Quod in Sabbatis euangelia cum aliis scripturis legi conueniat.

XVII.

Quod in conuentu fidelium nequaquam psalmos continuare conueniat, sed per interuallum, id est, per psalmos singulos recēseri debeant lectiones.

XVIII.

Quod idipsum officium precum & nona & vespera semper debeat exhiberi.

XIX.

Quod oporteat seorsum primum post allocu-

tiones Episcoporum, orationes super catechumenos celebrari; & postquam catechumeni egressi fuerint, super eos qui sunt in pœnitentia, precem fieri. His etiam accedentibus ad manum sacerdotis, & discedentibus, tres orationes consummari fidelium: ita vt prima quidem sub silentio, secunda vero & tertia per exclamationes solitas expleantur; & ita demum pacem sibi inuicem dabunt. Et postquam dederit Episcopus presbyteris osculum pacis, tunc laici sibi tribuent; & ita sancta celebrabitur oblatio. Solis autem ministerio sacro deditis ad altare ingredi, & communicare ibidem liceat.

XX.

Dist. 91.
Nō oport.
Et in Con-
cil. Aga-
then. c. 66.

Quod non oporteat diaconum coram presbytero sedere, sed iussione presbyteri sedeat. Similiter autem & diaconis honor habeatur ab obsequentibus, id est, a subdiaconis & omnibus clericis.

XXI.

Dist. 25.
Nō oport.
Et in Con-
cil. Aga-
then. c. 66.

Quod non oporteat subdiaconos habere locum in diaconico, & Dominica vasa contingere.

XXII.

Dist. 23.
Ministrum
non oport.
Ibid.

Quod non oporteat subdiaconum vti orario, nec ostia derelinquere.

XXIII.

Dist. 44.
Non oport.
tet cle.

Quod non oporteat lectores aut cantores orariis vti, & ita legere, vel psallere.

XXIV.

Quod non oporteat sacro ministerio deditos, a presbyteris vsque ad diaconos, & reliquum

ANNO
CHRISTI

Ecclesiasticum ordinem, id est, vsque ad subdiaconos, lectores, cantores, exorcistas & ostiarios, & ex numero continentium & monachorum, ingredi tabernas.

XXV.

Quod non oporteat subdiaconos panem dare, vel calicem benedicere.

Dist. 93.
Non oportet diaconos.

XXVI.

Quod hi qui non sunt ab Episcopis ordinati, tam in Ecclesiis quam in domibus exorcizare non possint.

Dist. 69.
Non oportet exorcizare.

XXVII.

Quod non oporteat sacro ministerio deditos, clericos, aut laicos ad agapen vocatos, ciborum partes accipere, propterea quod hinc Ecclesiastico ordini fiat iniuria.

Dist. 42.
Non oportet ministros alt.

XXVIII.

Quod non oporteat in domiciliis diuinis, id est, in Ecclesiis conuiuia, quæ vocantur agapæ, fieri, nec intra domum Dei comedere, vel accubitus sternere.

Dist. 41.
Non oportet in basilicis.

XXIX.

Quod non oporteat Christianos iudaizare, & otiari in Sabbato, sed operari eos in eodem die. Præferentes autem in veneratione Dominicum diem (si vacare voluerint) vt Christiani hoc faciant. Quod si reperti fuerint iudaizare, anathema sint a Christo.

XXX.

Quod non oporteat sacris officiis deditos, aut clericos, aut continentes, vel omnem laicum Christi-

Dist. 87.
Non oportet ministros.
Et in Aga-

then. Con- cil. cap. 67.

Christianum, lauacra cum mulieribus celebrare, quia hæc apud gentes reprehensio prima est.

ANNO CHRISTI ...

XXXI.

Quod non oporteat cum hæreticis vniuersis nuptiarum fœdera celebrare, nec eis filios dare vel filias, sed magis accipere, si tamen Christianos se fieri promittant.

XXXII.

1. q. 1. Non oportet hæreticorum bened.

Quod non oporteat ab hæreticis eulogias accipere, quia sunt maledictiones potius quam benedictiones.

XXXIII.

Quod non oporteat cum hæreticis aut schismaticis pariter orare.

XXXIV.

Quod omnem Christianum non oporteat deserere martyrem Christi, & ire ad pseudomartyres, id est, hæreticorum, & quos ipsos constat hæreticos exitisse. Hi namque sunt alienati a Deo. Sint igitur anathema, qui ad tales accesserint.

XXXV.

Quod non oporteat Ecclesiam Dei relinquere, & abire, atque * angelos nominare, & congregationes facere; quæ interdicta noscuntur. Si quis igitur inuentus fuerit huic occultæ idololatriæ feruens, sit anathema, quia derelinquit Dominum nostrum Iesum Christum filium Dei, & se idololatriæ tradidit.

XXXVI.

26. quest. 5. Non oportet sac. & in Agathen.

Quod non oporteat sacris officiis deditos vel clericos, magos aut incantatores existere, aut facere

ANNO CHRISTI ... cere phylacteria, quæ animarum suarum vincula comprobantur. Eos autem qui his vtuntur, ab Ecclesia pelli præcipimus. Concilio cap. 68.

XXXVII.

Quod non oporteat a Iudæis vel hæreticis quæ mittuntur munera festiua suscipere, nec cum eis festa celebrare.

XXXVIII.

Quod non oporteat azyma a Iudæis accipere, & communicare impietatibus eorum.

XXXIX.

Quod non oporteat cum gentilibus festa celebrare, & communicare prauitatibus eorum qui sine Deo sunt.

XI.

Quod non oporteat Episcopos ad Synodum vocatos omnino contemnere, sed protinus ire, & docere vel discere ea quæ ad correctionem Ecclesiæ vel reliquarum pertinent rerum. Seipsum vero, qui contempserit, accusauit: nisi forte per ægritudinem ire non possit. Dist. 18. Non oportet vocatos.

XLI.

Quod non oporteat sacerdotem vel clericum sine literis proficisci Canonicis. De conf. dist. 5. Non oportet min.

XLII.

Quod non oporteat sacerdotem vel clericum præter iussionem sui proficisci Pontificis.

XLIII.

Quod non oporteat subdiaconos, saltem paululum, ianuas deserere, & orationi vacare.

XLIV.

Quod non oporteat mulieres ingredi ad altare, Concil. Tom. 2.

○

nec ea contingere, quæ virorum officiis deputata sunt. ANNO CHRISTI

XLV.

De confe.
distinct. 4.
Baptizan.
opor.

Quod non oporteat ad baptisma quemquam post duas quadragesimæ hebdomadas admitti.

XLVI.

Quod oporteat eos qui ad baptisma veniunt, fidem discere, & quinta feria septimanæ maioris Episcopo aut presbyteris reddere.

XLVII.

Quod oporteat eos qui in ægritudine percipiunt baptisma, postquam conualuerint, fidem perdiscere, & scire cuius muneris participes facti sint.

XLVIII.

Quod oporteat eos qui baptizantur, post laucrum chrisma Ecclesiæ accipere, & regni Christi participes inueniri.

XLIX.

De confe.
dist. 3. Non
opor. ini.

Quod non oporteat in quadragesima panem benedictum offerri, nisi in Sabbato & Dominica.

L.

Quod non oporteat in quadragesima, in vltimæ septimanæ quinta feria ieiunium soluere, totamque quadragesimam sine veneratione transire; magisque conueniat omnem quadragesimam districto venerari ieiunio.

L I.

33. quest. 4.
Non licet
in 40.
Sed non
sub nomine
Concilii
Laodiceni,
sed Martini
Papæ.

Quod non oporteat in quadragesima martyrum natalitia celebrari, sed eorum sancta commemoratio in diebus Sabbatorum & Dominicarum fieri conueniat.

LII.

Quod non oporteat in quadragesima aut nuptias aut natalitia celebrari.

31. quæst. 4.
Non oportet in 40.
aut

LIII.

Quod non oporteat Christianos euntes ad nuptias, plaudere vel saltare, sed venerabiliter cœnare vel prandere, sicut Christianos decet.

LIV.

Quod non oporteat sacerdotes aut clericos quibuscumque spectaculis in scenis aut in nuptiis interesse, sed antequam thymelici ingrediantur, exurgere eos conuenit, atque inde discedere.

id est, tibicines,

LV.

Quod non oporteat sacerdotes aut clericos ex collatis vel commissaliis conuiuia celebrare. Hoc autem nec laicis posse congruere.

Dist. 44.
Non oportet.

LVI.

Quod non oporteat presbyteros ante processionem Episcopi introire sacrarium & sedere, sed cum Episcopo debent ingredi, vel in subselliis sedere; nisi forsitan infirmitate detineatur aut proficiatur Episcopus.

Dist. 95.
Non oportet presbyteros ante.

LVII.

Quod non oporteat in villulis vel in agris Episcopus constitui, sed visitatores. Verumtamen iam pridem constituti nihil faciant præter conscientiam Episcopi ciuitatis. Similiter & presbyteri præter consilium Episcopi nihil agant.

Dist. 80.
Non debere in vicis & in

LVIII.

Quod non oporteat in domibus oblationes celebrari ab Episcopis vel presbyteris.

Concil. Tom. 2.

Quod non oporteat plebeios psalmos in Ecclesia cantare, nec libros præter Canonem legi, sed solum sacra volumina noui testamenti vel veteris.

CANONES
CONCILII LAODICENI,

Ex interpretatione Isidori Mercatoris.

TITVLI CANONVM.

I. De bigamis.	XVI. Vt sanctum euangelium Sabbatis legatur.
II. De his qui diuersorum peccatorum lapsus incurrunt.	XVII. Psalmos sparsim non licere confundi.
III. De neophytis non promouendis ad sacerdotium.	XVIII. De orationibus quotidianis.
IV. Non licere coram catechumenis clericos fieri.	XIX. De ordine orationum catechumenorum atque fidelium, & communionem.
V. Non licere clericis usuram vel fescupla accipere.	XX. De disciplina atque modestia clericorum.
VI. Non debere hereticos, in hæresi permanentes, in Ecclesiam ingredi.	XXI. De ministerio subdiaconorum.
VII. De Nouatianis & Quarto-decimanis.	XXII. De ministris, ut oratio non utantur.
VIII. De Cataphrygis ad Ecclesiam venientibus.	XXIII. Quoniam non oportet lectores vel psalmistas oratio uti, & sic legere.
IX. Non debere Catholicos in ea qua martyria sua heretici dicunt, intrare.	XXIV. De lectoribus & psalmistis, ut tabernacula non intrent.
X. Non debere Catholicam hereticorum matrimonio sociari.	XXV. Non licet ministris panem dare, aut calicem benedicere.
XI. De catechumenis Ecclesia.	XXVI. De exorcistis.
XII. De ordinandis Episcopis cum consilio Metropolitanæ & finitimorum Episcoporum.	XXVII. Non debere clericos siue laicos ad agapen vocatos, paries tollere.
XIII. Non licere populo ministros altaris eligere.	XXVIII. Non licere in Ecclesia accubitus sternere, vel agapen facere.
XIV. Sanctas oblationes pro eulogis in festiuitate Paschali ad alias parochias non debere transmitti.	XXIX. Non debere Christianos sabbatizare.
XV. De psalmistis.	XXX. Nulli Christiano licere, cum

ANNO
CHRISTI
...

- mulieribus lauacra exercere.*
- XXXI. *De cauendis hæreticorum copnubiis.*
- XXXII. *Non licere ab hæreticis eulogias accipere.*
- XXXIII. *Non debere cum hæreticis aut schismaticis orare.*
- XXXIV. *Non eundem ad falsos martyres.*
- XXXV. *Non licere Christianis, derelicta Ecclesia, ad angulorum congregationes colligi.*
- XXXVI. *Non licere clericos magos vel incantatores esse, aut phylacteria facere.*
- XXXVII. *Non licere ab hæreticis vel Iudæis feriatica, qua mittuntur, accipere.*
- XXXVIII. *Non licere a Iudæis azyma accipere.*
- XXXIX. *Non licere cum paganis festa celebrare.*
- XI. *Episcopus ad Synodum vocatos non debere contemnere.*
- XLI. *Non debere clericum vel laicum sine epistolis peregrinari.*
- XLII. *Nullum clericum debere sine Episcopi sui iussione peregrinari.*
- XLIII. *Ministros non debere ab ostiis recedere.*
- XLIV. *Non debere mulierem ingredi ad altare.*
- XLV. *Non oportet per duas septimanas quadragesimæ aliquem ad baptismum suscipere.*
- XLVI. *Baptizandos debere symbolum fidei & discere & docere.*
- XLVII. *De his qui in egritudine baptizantur.*
- XLVIII. *Quia post baptismum chrismandum est.*
- XLIX. *In quadragesima Sabbato tantum & Dominica offerendum est.*
- L. *Non licere quinta feria septimana maioris ieiunium solui.*
- LI. *Non debere in quadragesima, nisi Sabbato & Dominica, natalitia martyrum celebrari.*
- LII. *Non licere nuptias fieri in quadragesima.*
- LIII. *Non licere Christianos ad nuptias euntes, cantare aut ballare.*
- LIV. *Non licere ministros altaris vel ceteros quoslibet, spectaculis quæ in nuptiis aut in scenis exhibentur, interesse.*
- LV. *Non debere clericum vel laicum Christianum ex symbolis conuiuia celebrare.*
- LVI. *Non oportere presbyteros ante ingressum Episcopi ingredi, aut sedere in tribunalibus.*
- LVII. *Non debere in vicis & villis Episcopos ordinari, neque presbyteros sine praecepto vel consilio Episcopi aliquid agere.*
- LVIII. *Non oportere in domibus ab Episcopis vel presbyteris oblationem fieri.*
- LIX. *Non licere psalmos ab idiotis compositos, in Ecclesia dici, nec libros, qui non sunt Canonici, legere.*

CANONES.

SANCTA Synodus apud Laodiceam Phrygiæ Pacatianæ conuocata ex diuersis prouinciis Asiæ, regulas exposuit Ecclesiasticas, sicut infra scriptum est.

I.

De eo quod oportet secundum Ecclesiasticum Canonem, eos qui libere & legitime secundo nuptiis connexi sunt, nec occultam permixtionem operati sunt, pauco tempore exempto, vacare orationibus & ieiuniis, & secundum veniam reddi eis communionem.

II.

His qui diuersorum peccatorum lapsus incurunt, & instant orationi, confessioni ac pœnitentiæ, malorum suorum perfectam conuersionem demonstrantes, pro qualitate peccati, pœnitentiæ tempus tribuendum est: propter misericordiam & bonitatem Dei, qui huiusmodi sunt, reuocandi & ad communionem sunt applicandi.

III.

Non oportet neophytum promoueri ad ordinem sacerdotalem.

IV.

Non licere manus impositionem super ordinandos præsentibus catechumenis fieri.

V.

Non licere fenerari ministris altaris, vel in sacerdotali ordine constitutis, vel vsuras vel lucra, quæ fescupla dicuntur, accipere.

VI.

Non concedendum hæreticis ingressum domus Dei, in hæresi permanentibus.

VII.

Nouatianos, vel etiam Quartodecimanos, quos Græci Tessaradecatites appellant, id est, qui quar-

tadecima luna primi mensis cum Iudæis Pascha celebrant, sed & catechumenos eorum vel fideles non recipi, priusquam condemnent omnem hæresim plenissime; ante omnia autem, in qua detinebantur. Et nunc qui apud eos fideles dicuntur, symbolum fidei doceantur: atque ita vnctos sancto chrismate, diuino sacramento communicare conueniet.

VIII.

Eos qui conuertuntur ab hæresi, quæ dicitur Cataphrygarum, seque in clero constitutos existimant, quamuis magni dicantur, huiusmodi cum omni diligentia catechizari oportet, & baptizari ab Ecclesiæ Catholicæ Episcopis & presbyteris.

IX.

Non concedendum in cœmeteria & quæ martyria hæreticorum dicuntur, Catholicos orationis gratia & petendæ curationis intrare. Sed & qui ierint, si sunt fideles, incommunicabiles factos, ad pœnitentiam vsque ad aliquod tempus redigi: pœnitentes autem eos, & errasse se confitentes, suscipi oportere.

X.

Eos qui ad Ecclesiam pertinent, indifferenter filios proprios hæreticorum nuptiis minime sociare debere.

XI.

Mulieres quæ apud Græcos presbyteræ appellantur, apud nos autem viduæ seniores, vniuiræ & matriculariæ nominantur, in Ecclesia, tamquam ordinatas, constitui non debere.

XII.

Episcopus non oportet præter iudicium Metropolitanorum & finitimorum Episcoporum constitui ad Ecclesiæ principatum. Nec eligantur nisi hi, quos multo ante nota probabilisque vita commendat; & nihilominus in sermone fidei & recta operatione per suam conuersationem fuerint probati.

XIII.

De eo quod non sit populis concedendum, electionem facere eorum qui altaris ministerio sunt applicandi.

XIV.

Sanctas oblationes, ad vicem eulogiarum, per festiuitatem Paschalem ad alias parochias mitti minime oportere.

XV.

Non licere præter Canonicos psaltes, id est, qui regulariter cantores existunt, quique pulpitem ascendunt, & de codice legunt, alium quemlibet in Ecclesia psallere.

XVI.

Sabbatis euangelia cum aliis scripturis legenda esse.

XVII.

In processionibus non connectere, id est, ex diuersis versibus & sensibus libri vnum canticum minime coniungere, sed singulorum psalmorum ordinabiliter de medio debere fieri lectionem.

XVIII.

De eo quod semper easdem supplicationes orationum,

ANNO CHRISTI
... tionum, & ad horam nonam & vesperam, oportet celebrari.

XIX.

Quoniam catechumenorum orationem separatim, & prius post tractatum Episcoporum oportet celebrari. Quibus egressis, orent etiam hi qui in pœnitentia sunt constituti; & post manus impositionem his quoque abscedentibus, tunc fideles orare debent. Quorum tres orationes fiant, vna quidem, (id est, prima) per silentium, secunda vero & tertia per vocis pronuntiationem. Et tunc demum osculo pacem dari debere. Et posteaquam presbyteri Episcopo pacem dederint, tunc etiam laicos dare. Et sic oblatio offeratur. Solis autem ministris altaris liceat ingredi ad altare, & ibidem communicare.

XX.

Quoniam non oportet diaconum sedere præfente presbytero, sed ex iussione presbyteri sedeat. Similiter autem honorificetur & diaconus a ministris inferioribus, & omnibus clericis.

XXI.

* diaconum. Quoniam non oportet subdiaconos licentiam habere in secretarium, quod Græci * diaconicon appellant, ingredi, & contingere vasa Dominica.

XXII.

Ministrum non oportet orario uti, nec ostia derelinquere.

XXIII.

Quoniam non oportet lectores aut psaltes orario uti, & sic legere aut psallere.

XXIV.

Quoniam non oportet altari deseruientes a presbyteris vsque ad diaconos, & deinceps ordinis Ecclesiastici omnes vsque ad ministros, aut lectores, aut psaltes, aut exorcistas, aut ostiarios, aut etiam eos qui in proposito continentia sunt, tabernas intrare.

XXV.

Non oportet ministros panem dare, nec calicem benedicere.

XXVI.

Non oportet exorcizare eos, qui necdum ab Episcopis sunt prouecti, neque in Ecclesiis, neque intra domos.

XXVII.

Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos, aut etiam laicos, ad agapen vocatos, partes tollere, propter iniuriam qua ex hac occasione Ecclesiastico ordini possit deputari.

XXVIII.

Non oportet in Dominicis seu Ecclesiis agapen facere, & intus manducare vel accubitus sternere.

XXIX.

Non oportet Christianos iudaizare, & in Sabato vacare, sed operari eos in eadem die, Dominicam præponendo eidem diei. Si hoc eis placet, vacent tamquam Christiani. Quod si inuenti fuerint iudaizare, anathema sint.

XXX.

Quoniam non oportet ministros altaris, vel etiam

clericos quoslibet, aut continentese, aut omnem omnino Christianum, cum mulieribus lauacra habere communia. Hæc est enim prima apud gentiles reprehensio.

XXXI.

Quoniam non oportet cum omnibus hæreticis miscere connubia, & vel filios vel filias dare, sed potius accipere; si tamen profiteantur, Christianos se futuros esse Catholicos.

XXXII.

Non oportet hæreticorum benedictiones accipere, quoniam istæ maledictiones magis sunt, quam benedictiones.

XXXIII.

Non oportet cum hæreticis vel schismaticis orare.

XXXIV.

Non oportet Christianum derelictis martyribus Christi, abire ad falsos martyres. Hi enim alieni a Deo sunt. Quicumque autem abire voluerint, anathema sint.

XXXV.

Non oportet Christianos derelicta Ecclesia Dei abire, & angelos idololatriæ abominandæ congregationes facere; quæ omnia interdicta sunt. Quicumque autem inuentus fuerit occulte huic idololatriæ vacans, anathema sit: quoniam derelinquens Dominum nostrum Iesum Christum filium Dei, accessit ad idola.

XXXVI.

Quoniam non oportet ministros altaris aut cle-

ricos magos & incantatores esse, aut facere quæ dicuntur phylacteria, quæ sunt magna obligamenta animarum: hos autem, qui talibus rebus videntur, proiici ab Ecclesia iussimus.

XXXVII.

Non oportet a Iudæis vel hæreticis feriatica, quæ mittuntur, accipere, nec cum eis dies agere festos.

XXXVIII.

Non oportet a Iudæis azyma accipere, aut communicare impietatibus eorum.

XXXIX.

Non oportet cum paganis festa celebrare, & impietatis eorum habere societatem.

XL.

Non oportet vocatos Episcopos ad Synodum contemnere, sed abire debere, & aut docere, aut doceri quæ sunt ad Ecclesiæ ceterorumque correctionem. Quod si contempserit, seipsum videbitur accusasse: nisi forte per infirmitatem ire non possit.

XLI.

Non oportet ministrum altaris, vel etiam laicum sine Canonicis literis, id est, formata, aliquo proficisci.

XLII.

Non oportet ministrum altaris vel quemlibet clericum præter iussionem Episcopi ad peregrina proficisci.

XLIII.

Non oportet ministros vel breui tempore ab officiis deesse, & orationi vacare.

XLIV.

Non oportet mulieres ingredi ad altare.

XLV.

Non oportet post duas hebdomadas quadragesimæ quemquam ad baptismum suscipi.

XLVI.

Baptizandos oportet & fidei symbolum discere, & quinta feria vltimæ septimanæ vel Episcopo vel presbyteris reddere.

XLVII.

Qui in ægritudine constituti baptismum ceperunt, facti sani, fidei symbolum edoceantur, vt nouerint qua donatione digni sunt habiti.

XLVIII.

Oportet baptizatos post baptismum chrismatism quoque cælestis, & regni Christi participes fieri.

XLIX.

Non oportet in quadragesima panem offerri, nisi Sabbato & Dominica tantum.

L.

Non oportet in quadragesima quinta feria vltimæ hebdomadæ ieiunium dissolui, & totam quadragesimam inhonorari, sed per totos hos dies ieiunare, & escis abstinentiæ conuenientibus, id est, aridioribus vti.

LI.

Non oportet in quadragesima martyrum natalitia celebrari, sed eorum in Sabbato & Dominica tantum memoriam fieri.

LII.

Non oportet in quadragesima aut nuptias aut quælibet natalitia celebrare.

LIII.

Non oportet Christianos ad nuptias euntes, vel ballare vel saltare, sed caste cœnare vel prandere, sicut competit Christianis.

LIV.

Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos spectaculis aliquibus, quæ aut in nuptiis, aut in scenis exhibentur, interesse; sed antequam thymelici ingrediantur surgere eos, & de conuiuio abire.

LV.

Non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos, vel etiam laicos Christianos, ex symbolis (quæ vulgus commensalia appellat) conuiuia celebrare.

LVI.

Non oportet presbyteros ante ingressum Episcopi ingredi, & sedere in tribunalibus, sed cum Episcopo ingredi: nisi forte aut ægrotet Episcopus, aut in peregrinis cum esse constiterit.

LVII.

Non oportet in villis & vicis Episcopos ordinari, sed visitatores, id est, qui circumeant, constitui: hos autem qui antehac ordinati sunt, nihil agere sine conscientia Episcopi ciuitatis. Similiter etiam presbyteri nihil sine præcepto & consilio Episcopi agant.

L VIII.

Non oportet in domibus oblationes ab Episcopis siue presbyteris fieri.

L IX.

Non oportet ab idiotis psalmos compositos & vulgares in Ecclesiis dici, neque libros qui sunt extra Canonem legere, nisi solos Canonicos noui & veteris testamenti.

L X.

Quæ autem oporteat legi, & in auctoritatem recipi, hæc sunt: Genesis mundi, Exodus Ægypti, Leuiticus, Numeri, Deuteronomium, Iesus Naue, Iudices, Ruth, Regnorum libri quatuor, Paralipomenon libri duo, Esdræ duo, Liber psalmorum 150. Prouerbia Salomonis, Ecclesiastes, Cantica canticorum, Iob, Hester, duodecim prophetæ, id est, Osee, Amos, Iohel, Abdias, Ionas, Michæas, Naum, Habacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias. Item Isaias, Ieremias, Ezechiel, Daniel. Noui autem testamenti: Euangelia quatuor, secundum Matthæum, secundum Marcum, secundum Lucam, secundum Ioannem; Actus Apostolorum: Epistolæ Catholicæ septem; Iacobi vna; Petri duæ, prima & secunda; Ioannis tres, prima, secunda & tertia; Iudæ vna: Epistolæ Pauli Apostoli quatuordecim: ad Romanos, ad Corinthios prima & secunda: ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenfes, ad Colossenses, ad Thessalonicenses, prima & secunda: ad Timotheum, prima & secunda: ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos.

NOTÆ.

ANNO
CHRISTI
...

^a *Concilium.*] Hoc Concilium antiqua nobilitate celeberrimum, Græcorum atque Latinorum scriptis celebri memoria commendatum fuit. In quo ad collapsam Ecclesiæ disciplinam restaurandam, auctore Nunechio Phrygiæ Metropolitanano, congregati fuerunt triginta duo Episcopi, & hosce quinquaginta nouem Canones ad mores singulorum fidelium reformandos ediderunt, vt constat apud Gratianum Canone vndecimo, distinct. 16. Item ex compendio Baronii. Quod prædictum Concilium in Syria sub Theodoto, vel Theodosio Episcopo celebratum fuisse scribitur, plane falsum est. Hæc enim Synodus, vt infra patebit, habita est in Phrygia Pacatiana. Cum ergo Theodotus, siue Theodosius fuerit Episcopus Laodiceæ Syriæ, Stephani, vt testatur Eusebius lib. 7. cap. vltimo, successor, habeaturque tertio loco subscriptus inter eos Episcopos, qui ex Cœlesyria magno Nicæno Concilio interfuerunt & subscripserunt, verum esse non potest, Synodum hanc in Phrygia celebratam, illius auctoritate indictam & conuocatam fuisse: sed potius ex errore accidisse, vt cui vere Nunechius Laodicensis Episcopus ac Metropolitanus præfedit, Theodotus Laodiceæ in Syria Episcopus præfedit dicatur; propterea nimirum, quod Theodoti celebrius nomen esset, quam Nunechii. Vide Baron. in appendice 4. tomi.

Causa Con-
cili.Episcopi
quot.Auctor quis
fuerit.Locus ha-
biti Con-
cili.

^b *Laodicenum.*] Sic dictum a Laodicea vrbe in qua celebratum fuit. Sciendum autem est, quod Strabone lib. 11. & 13. Plinio lib. 5. cap. 20. & 26. Ptolemæo lib. 5. cap. 15. &c. testantibus, triplex fuerit Laodicea. Vna in Syria, quæ dicta est Seleucia Tetrapolis, eo quod a Seleuco rege condita fuerit: distat vero eadem non procul a ponte Orontis fluiui, estque Chalcididis contermina. Altera fuit in Media a Macedonibus condita, cuius memoria apud vnicum Strabonem lib. 11. reperitur. Tertia demum Laodicea fuit in Phrygia ad Lycum fluuium sita, quæ præterquam quod alias Hierapolis diceretur, a fluuii prædicti alluione Laodicea ad Lycum sita cognominata est. Ciuitas illa quidem per se nobilis exstitit, sed elogio diuinæ scripturæ Apocal. cap. 3. epist. Pauli ad Colossens. cap. vlt. magna cum laude & celebri memoria prædicata, multo nobilior est facta. Hoc, de quo nunc agimus, Concilium, non Laodiceæ in Syria, sed potius Laodiceæ in Phrygia Pacatiana celebratum fuisse, ipsius Synodi titulus disertis verbis hisce asserit: *Sancta Synodus, quæ apud Laodiceam Phrygiæ Pacatiana conuenit ex diuersis regionibus Asiæ, &c.* Vnde erroneum & diligenter corrigendum est, quod prioribus editionibus Conciliorum omnibus dicitur in principio; hoc Concilium habitum esse Laodiceæ quæ est in Syria; &c. qui grauior est error, duas Laodiceas in vnam conflari, dum asseritur eandem esse in Syria, quæ est ad Lycum flumen. Nihil enim commune habent Syria & Lycus flumen, vt ex prædicto cosmographorum testimonio constat. Quod igitur verba hæc; *Laodicea vrbs*

ANNO
CHRISTI
...

vrbs vini fertilitate & ciuium felicitate celeberrima Syria Tetrapolis, Lyco flumini imposita, &c. hinc sustulerimus, lector amice, iniquo animo non feras.

^c *Sub Siluestro.*] Medio tempore inter Neocæsareensem & Nicænam Synodum vniuersalem, quando Siluester pontificatum Ecclesiæ Catholicæ administraret, sub præsidio Nunechii Metropolitanæ hoc Concilium celebratum fuisse, hæ rationes persuadere videntur. Prima: Laodicensi Concilio Canon primus, quo bigamis pœnitentia aliqua iniungitur, implicite allegatur, quem Neocæsareense Concilium tertio loco & ordine editum constituit: proinde hanc Synodum ante Ancyranam & Neocæsareensem habitam fuisse, dici non debet. Secunda: Liber Iudith auctoritate huius prouincialis Concilii inter apocryphos reiicitur, quem teste sancto Hieronymo epist. 3. Patres Nicæni Concilii, velut sacrosanctum, in Canonem scripturæ receperunt. Oportet igitur concedere Laodicensi Concilium hoc ante Nicænum celebratum fuisse, vel saltem, quod dictu inconuenientius est, Catholicæ Ecclesiæ Episcopos ea quæ de Canonicis libris in magno Oecumenico Concilio magna consideratione decreta erant, conuellere & retractare ausos fuisse. Tertia: quod quinque Canonibus Nicæni Concilii hisce 2. 4. 14. 18. & 19. constitutum est, hoc idem a Patribus Laodicensi Synodi 3. 5. & 8. sine vlla commemoratione & allegatione priorum constitutionum decretum esse constat. Quorum sane Episcopi in hac Synodo Laodiceæ iure meritoque magna cum reuerentia meminissent, sicut & Neocæsareensis, bigamis pœnitentiam Canone desuper edito imponentis, honorificam in principio primi Canonis Laodicensi mentionem fecerunt. Itaque hanc Synodum medio illo tempore, quod est inter Neocæsareense & Nicænum Concilium, celebratam fuisse, certum est; quo autem anno, incertum. Quod apud Gratianum prædicto Canone 11. sexta numeretur post Nicænam, &c. erroneum est. Quod Photinianorum hæreticorum longe post Nicænam Synodum exortorum septimo Canone mentio habeatur, nihil nostræ sententiæ de tempore Laodicensi Concilii obstare, infra patebit in notis ad eundem 7. Can.

Quo tempore habitum fuerit.

Ratio 1.

Ratio 2.

Ratio 3.

Refellitur obiectio.

^d *Canones Sanctorum.*] Canones quinquaginta nouem constitutos esse hac Synodo iuxta numerum titulorum, asserit Baronii compendium. Gratianus vero prædicto Canone 11. distinct. 16. a Patribus triginta duobus, sexaginta Canones & vnum decretos fuisse.

Quot Canonese editi.

^e *Sancta Synodus quæ apud Laodiceam Phrygiæ Pacatiæ.*] Hinc Anselmus apud Gratianum cap. 11. distinct. 11. qui putauit hanc Synodum Laodiceæ Syriae celebratam fuisse, redarguitur. Vide quæ supra notauimus verbo, *Laodicensem*.

Anselmi 2. apud Gratianum error.

^f *Oportere ex ecclesiastico Canone.*] Nempe secundum Neocæsareensis Concilii Canonem tertio loco positum. cum enim Cataphrygæ in orientali Ecclesia diu magno cum detrimento versati secundas nuptias prorsus reiicerent, ab Episcopis eiusdem Ecclesiæ optime eadem receptæ fuerunt; sic tamen, vt bigami non absque pœnitentia

Canon 1. Bigamia an illicita.

Concil. Tom. 2.

Q

tia ad communionem admitterentur. Basilius vero epistola Canonica ad Amphilochem cap. 14. eandem ad trigamos & polygamos ex causa ampliavit. Cur vero iisdem poenitentia iniungenda fuerit, vide supra ea quae notauimus ad Concilium Neocaes. Can. 7.

Canon 2.
Confessio-
nis sacra-
mentalis v-
sus.

^e *Confessionisque & poenitentia.*] Nota, quod lege Christi, Ioann. 20. his verbis: *Quorum retinueritis peccata, retenta sunt*: id est, non remiseritis, non sunt remissa: institutum est, ut peccatorum confessio in specie coram sacerdote iurisdictionem habente emittatur, id antiquo vsu in Ecclesia receptum fuisse, atque etiamnum recte vsurpari.

Canon 7.
Canon sc-
ptimus cor-
ruptus esse
probat.

^b *Sive Photinianis.*] Hoc Canone decernitur, ut haeretici Nouatiani & Quartadecimani ad Ecclesiam redeuntes, quod nimirum legitima forma baptismatis a ministris obseruata legitime baptizati sunt, non per baptismum, sed per catechizationem, manuum impositionem, & sacri chrismatis vnctionem, ad sacram Ecclesiae communionem recipiantur. Quod an etiam de Photinianis constitutum fuerit, adeoque haec verba, *aut Photinianis*, quae in duabus dumtaxat editionibus non in tertia habentur, inferenda vel omnino expungenda sint, merito dubitatur. Sed quia auctoritate Concilii Arelatensis secundi Canone 16. decretum est, baptismum Photinianorum, quod filium Dei dumtaxat hominem fuisse asserent, nullum esse: veriore & magis germanam editionem putamus illam, a qua praedicta verba, *Aut Photinianis*, absunt: atque ita eadem a reliquis duabus editionibus esse vel expungenda, vel saltem velut subreptitia diligenter notanda. Accedit quod Theod. lib. 2. haeret. fab. affirmat, Photinum cum Paulo Samosateno de sanctissima Trinitate eadem sensisse, eadem docuisse. Sicut igitur ex decreto Concilii Niceni Can. 19. statutum est, ut Paulianistae ad Ecclesiam venientes baptizentur; ita & de Photinianis seruatum oportuit esse. Et licet sancti Hieronymi contra Luciferum, aliorumque auctoritate constet, Arianorum baptismum Ecclesiam Catholicam recipere consueuisse: baptismus tamen Photinianorum nunquam ab ea receptus fuit: nam eorum in impugnanda Christi diuinitate tanta impietas erat, ut ipsi Ariani eos, ut maxime impios, ab Ecclesia eiecerint. Vide Baronium in appendice 4. tomi.

Primo.

Secundo.

Canon 8.
Baptismus
haereticorum
quando validus
sit.

ⁱ *Eos qui, &c.*] Hic Canon neque praecedenti, neque traditioni Apostolicae, de qua supra in notis ad Concilia Africana sub Stephano egimus, est contrarius: Cataphrygarum baptismus iterari iubetur, quia non ea forma, qua Ecclesia vtitur, collatus fuerit: reliquorum haereticorum vero, qui hanc baptizandi formam rite obseruabant, baptismum ratum ac validum esse, ideoque nequaquam iterandum, Ecclesia recte diiudicauit. Vide quae diximus in notis ad Can. Apost. 46. 47. & 48.

Canon 11.
Presbyteræ
quæ.

^k *Quæ dicuntur presbyteræ.*] Presbyteræ hoc loco appellantur viduae seniores, ut posterior editio declarat. Frequentissime tamen presbyteræ in Conciliis nominantur mulieres caelibem vitam agentes illarum, quarum viri presbyteratus ordine initiati vel erant, vel fuerant. Ita

ANNO
CHRISTI
...

intelligendus est Can. 21. Concilii Antisiodorensis, quo inhibetur ne presbytera cum suo presbytero dormiat. Obseruandum est, quod sicut presbyterarum, ita etiam diaconissarum & Episcoparum mentio satis frequens apud scriptores reperiatur eadem fere significatio. De diaconissis vide quæ notauimus supra in secundo Concilio Apost. item quæ dicemus in Concilio Turonensi: vbi Can. 13. 14. & 20. hæc nomina sæpe prædicta acceptione vsurpantur. Item Baron. vide ann. 34. num. 288.

Diaconissa
quæ, Epi-
scopa quæ
fuerit di-
cta.

^l *Eorum qui sunt in.*] Vide quæ notauimus supra ad primum & secundum Concilium Apost.

Can. 13.

^m *Ne sancta instar benedictionum.*] Paschalibus diebus fidelibus interdictum est eulogiis cõmunicare; quia iisdem tẽporibus ad eucharisticam communionem sumendam obligati erant. eulogia autem est panis fermentatus a populo oblatus, & ab Episcopo benedictus eo sine, vt presbyteri singularum parochiarum eundem ab Episc. acceptum, in signum Catholicæ communionis fidelibus suis sub se constitutis distribuere & impartirentur. A materia ex qua panis fiebat, dicebatur fermẽtum, ad distinctionẽ panis azymi, ex quo eucharistia confici solet: ob sacræ rei, Catholicæ nimirum communionis signum, sacerdotalemq; benedictionẽ ei impertitã, eulogiã, id est benedictiones appellabãtur. Harum aliæ publicæ erãt, aliæ priuatæ. Publicæ ad id consecrabantur & distribuiebantur, vt essent communionis Catholicæ signa & indicia. De quibus supra. Priuatæ vero erant, quas amici inter se vltro citroque dare & accipere consueuerant. Cuius quidem antiqui vsus exempla complura suppetunt, & inter alia sancti Paulini Nolani Episc. ad Seuerum scribentis, epist. 1. in fine his verbis: *Panem campanum de cellula nostra tibi pro eulogia misimus.* Et ad S. Aug. epist. 31. *Panem vnum, quem vnauinitatis indicio misimus caritati tue, rogamus, accipiendo benedicas.* Et epist. 35. ad Alypium: *Panem vnum sanctitati tue vnitate gratia misimus, in quo etiam Trinitatis soliditas continetur: hunc panem eulogiam esse tu facies dignitate sumendi.* August. etiam ad eundem Paulin. epist. 34. easdem eulogias mittens ait: *Panis, quem misimus, vberior benedictio fiet dilectione accipientis vestra benignitatis.* Vide quæ notauimus in Melchiadis vita, verbis, *Hic fecit & oblationes.*

Can. 14.

Eulogia
quid.
Eulogiæ v-
sus quis.

Quomodo
alias appel-
lata.

Eulogiæ
duplices.

ⁿ *Non oportere præter.*] Nihil hic Canon de cantu Ecclesiast. Apost. traditioni contrarium præcipit. Vt fideles in suis conuentibus psalmis & hymnis alternatim corde simul & ore decantatis Deum laudent, a Paulo ad Col. c. 3. & ad Eph. c. 5. præceptum esse fatemur: sed dum olim vna cum clericis etiam populus promiscue cantaret, sacerdotique orationem concludenti magno cum boatu ad similitudinem cœlestis tonitru (ita Hier. in præf. ep. ad Gal. l. 2.) respondere solet, imperitia canentium aliquando accidebat, vt ii, quorum vox inculta erat, aut absõna, harmonicum illum Ecclesiast. dignitati congruentem concentum (in quos Chryf. in ca. 8. Isai. ho. 1. acerbe inuehitur) plane corrumpere. Ad hoc ergo incommodum a cantu religioso tollendum, Ecclesiast. instit. hũce optime prouidit.

Can. 15.

Cantus Ec-
clesiastici
auctor
quis.

Cur laicis
cantare in
Ecclesia in-
terdictũ sit.

Concil. Tom. 2.

Qij

Can. Ec-
clesiastic.
qualis esse
debeat.

sum est, ne præter certos ad hoc opus adscriptos, alii in Ecclesia psal-
lerent. Nam vt cantus Eccl. prout conuenit, pie, religiose, ac mo-
deste concinatur, studiosissime Patres huius Concilii cum Ignatio,
Iustino, Tertulliano, Cypriano, Hieronymo, Augustino, Chrystosto-
mo, aliisque pluribus, quorum verba prolixè recitat Baron. anno
Christi 60. num. 24. & seq. in Ecclesia semper curauerunt.

Can. 17.
Processio-
num vsus
antiquus.
Cur Lita-
niz dicantur.

° *Non oportet.*] Hoc Can. docemur, his & anterioribus temporibus
fideles aliquando procedentes, publico conuètu preces suas ad Deum
fundere consueuisse: quod etiamnum Ecclesia rectè facit. De horum
ritu precandi, & de processionibus est intelligendum illud Tertull.
ad vxorem l. 2. c. 4. *Si procedendum erit, nunquam magis familia occu-
patio adueniat.* Has, quod expiationis causa publice indicantur, Lita-
nias nominatas fuisse, multa exempla declarant. Tempore Greg.
Thaumaturgi Neocæs. habitas esse, testatur Basil. ep. 63. De his aliis-
que precandi ritibus plura vide apud Baron. in not. ad Mart. Rom.
item in annal. an. Christi 58. num. 108.

Can. 19.
Quibus &
quandiu
Missæ inter-
esse lice-
rit.

° *Oportere seorsum.*] Hoc Canone confirmantur ea quæ supra in
notis ad Conc. Ancyranum diximus Can. 4. & seq. nimirum, quod
pœnitentium alii instar catechumenorum a communionem oratio-
num simul & sacramentorum; alii tantum a sola corporis & sangui-
nis participatione prohibiti fuerint, donec iniunctum pœnitentiæ
tempus complessent.

Laica com-
muniõ quæ
dicatur.

° *Et solis licere.*] Hinc quid laica communiõ sit, euidenter intelli-
gitur: nimirum eam corporis & sanguinis Dominici participatio-
nem, quæ non apud altare cum sacris ministris, sed extra cancellos
eo loco, vbi populus consistebat, fieri ac dispensari solebat, laicam
communione appellatam esse. Hæc clericis imposita, vt ex notis
ad 9. Can. Arelat. Concilii supra constat, loco pœnæ erat. Quod
autem sicut olim, ita in Ecclesia primitiua orientali simul & in oc-
cidentalibus sacerdotibus a populo, viri a mulieribus, & virgines a nu-
ptis, loco distincti fuerint, sic vt in gremio Ecclesiæ Episcopus vna
cum clero ad vtrumque latus posito sederit: viri autem sinistram
partem templi, & feminæ dextram occuparint, patet ex Clem. con-
stit. l. 2. cap. 61. & Amb. ad virg. lapsam.

Can. 21.
Secretariũ
quid.

Vsus Secre-
tarii.

° *In diaconis.*] Loca Ecclesiæ apud apsidem posita, quæ hic & a
Paulino epist. 12. Secretaria nominantur, eadem a Clem. lib. 2. con-
stit. cap. 62. pastophoria, id est, vt explicat Hier. in Ezech. cap. 42.
duo thalami seu interiora cubicula, appellantur: vbi dicit, in omni-
bus Ecclesiis duo pastophoria extrui consueuisse; eaque hinc inde
apud apsidem posita fuisse asserit præd. loco Paulinus. Quorum quis
esset vsus, duo hæc disticha ab eodem desuper inscripta declarant:
A dextra apsidis:

*Hic locus est veneranda penus, qua conditur, & qua
Promitur alma sacri pompa ministerii.*

A sinistra eiusdem.

*Si quem sancta tenet meditandi in lege voluntas,
Hic poterit residens sacris intendere libris.*

ANNO
CHRISTI
...

Vide Durantum de ritibus cap. 14.

[*Quod non oportet ministrum ferre orarium.*] Orarium idem est in antiquis Patribus, quod stola; quæ est vestis sacra, longa non lata, cuius vsus sacerdotibus ac diaconis concessus, subdiaconis interdictus est. Significat autem mystice iugum Christi. Vnde in ordinatione sacerdotis, cum ei stola imponitur, dicitur: *Accipe iugum Domini*, &c. Hac significatione vox ista sumitur Concil. Brach. 1. cap. 27. Vbi diaconi præcipiuntur ferre orarium super scapulas. Item Concil. Brach. 3. cap. 3. vbi sacerdoti præcipitur, *ut sacrificium oblaturus, aut sacramentum corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi sumpturus, non aliter accedat, quam orario utroque humero circumseptus; ita ut de vno eodemque orario ceruicem pariter & utrumque humerum premens, signum in suo pectore præparet crucis.* Simili significatione accipitur his Canonibus, quibus vsus orarii subdiaconis interdicatur. Et Concil. Tolet. 4. vbi dicitur, *unum orarium oportet Levitam gestare in sinistro humero, propterea quod orat, id est prædicat: dextram autem partem oportet habere liberam, ut expeditius ad ministerium sacerdotale discurrat.* Vnde Alcuinus lib. de diuin. off. cap. de vestibus sacris: Rabanus lib. 1. de Instit. cleri. cap. 19. Durant. de ritibus Ecclesiæ, putant orarium esse dictum, quod oratoribus seu prædicatoribus euangelii concedatur.

Can. 22. & 23. Orarium significat stolam qua videntur presbyteri & diaconi.

Secundo etiam non raro hæc vox orarium accipitur pro sacerdotali veste honesta & talari: ita enim sumitur in Concil. Mogunt. sub Carolo cap. 27. vbi monentur presbyteri, ut sine intermissione orariis vtantur, propter differentiam sacerdotalis dignitatis: similiter accipitur cap. nullus, 21. quæst. 4. Vide Suarez, tom. 3. disput. 82. sect. 2. Durant. de ritibus Eccl. Cath. lib. 2. cap. 9.

Orariū accipitur aliquando pro veste sacerdotali.

[*Ad Agapen vocatos.*] Agape est conuiuium publicum, quod olim in Ecclesiâ in sanctorum martyrum natalitiis celebrari consuevit: sicut & duo alia, funebre nimirum & connubiale conuiuium: de quibus hæc Gregorius Nazianzenus de vitæ differ. *Non insuper ad sacrum aliquod epulum vel natalitium vel funebre vel connubiale cum pluribus currens.* Solitas esse quoque exhiberi agapes in Ecclesiâ dedicationibus, satis demonstrant quæ Gregorius Papa lib. 1. epist. 14. dedicaturus oratorium beatæ Mariæ, pro agape parari mandat, sic scribens ad Petrum subdiaconum. *Sed quia cella ipsius tenuitas exigit, debere nos in ipsa diei festiuitate concurrere, propterea volumus, ut ad celebrandam dedicationem dare debeas ad erogandum pauperibus in auro solidos decem, vini amphoras triginta, annonæ modios ducentos, &c.* Quæ igitur conuiuia publica optima ratione in Ecclesiâ introducta, & hætenus frequentata reperiuntur, a Patribus orientalis Ecclesiæ in hoc Concilio præsentibus temperata sunt, ut deinceps in Ecclesiâ non celebrentur. Hæc enim agapes circumstantia Ambrosio, Augustino, & sancto Paulino displicuit; de qua ipse hæc scribit:

Can. 27. & 28. Agape quid.

Quibus temporibus celebrare solent.

*Verum utinam sacris agerent hæc gaudia votis,
Nec sua liminibus miscerent gaudia sanctis.*

Q iij

Ideoque recte Concilio Carthaginensi tertio, Can. 50. eadem circumstantia loci interdicta est. Baron. vide, anno 57. num. 137. & sequentibus.

Nomina loci sacri ubi fiebat conventus fidelium.

^u *In locis Dominicis.*] Sicut locus iste, in quem ad sacros conventus celebrandos fideles convenire solebant, hic Dominicum appellatur; ita idem alibi Ecclesia, alibi domus oratoria, basilica, memoria, martyrium, Concilium sanctorum, titulus ac templum nominari consuevit. Delubrum vel fanum, quæ gentilium templis magis conveniunt, a Patribus nusquam usurpata reperiuntur: quibus recentiores nonnulli improprie saltem, si non improbe, vtuntur. Rationes singulorum vocabulorum vide apud Baronium in notis ad Martyrol. Romanum die 5. Augusti: item in annalibus ann. 57. num. 127.

Can. 29. Quæ feriatio prohibita sit.

^x *In Sabbato otuari.*] Prohibetur Iudaica feriatio diei Dominici ac Sabbati. Ebionæi enim, vt scribit Eusebius lib. 3. cap. 21. Iudaice Dominicum instar Sabbati colebant: pie autem & religiose utroque die ieiunare aut festum agere (quod in orientali Ecclesia ad hæreses diuersorum verbo & opere simul impugnandas, obseruatum esse Clemens lib. 7. cap. 24. Socrates lib. 6. cap. 8. Anastasius Nicænus lib. quæst. q. 77. aperte testatur) nulla lege prohibitum fuit. Vide quæ diximus in notis ad Canonem Apost. 55. Item Baronius anno 57. num. 202. & 203. item anno 58. num. 90. ubi longissimam Augustini inuentionem recitat illam, qua vehementer inuehitur in illos, qui feria quinta in honorem Iouis superstitione feriabantur.

Can. 32. Cum hæreticis nõ est communicandum aut conuertiendum.

Can. 34.

^y *Hæreticorum benedictiones.*] Benedictiones & eulogiæ, vt supra diximus, erant symbola cõmunionis Catholicæ. Itaque illæ ab hæreticis, qui ab Ecclesiæ cõmunionem exciderant, ideoque vt plurimum vitandi erant, periculose accipiebantur.

^z *Christi martyres relinquere, & ad falsos martyres hæreticorum.*] Prohibetur hoc Canone, ne sub pœna excommunicationis hæreticorum martyribus aliquis religiosus cultus deferatur: ideo quod extra communionem Ecclesiæ sine fide & caritate Dei decedentes, perpetua Dei amicitia spoliati, omni religioso cultu & honore indigni, ab aditu regni cælestis præclusi sunt. Contra vero conuenientissimum ac maxime religiosum esse decernitur, vt quos vniuersa Ecclesia incolas regni cælestis, sanctos atque amicos Dei esse profiteretur, non quidem vt auctores & largitores honorum, (hoc enim soli Deo debitum est) sed tantum vt amici Dei, & heredes regni cælestis, & coheredes Christi, cultu dumtaxat dulciæ, vt loquuntur theologi, colantur & obseruentur. Huc facit, quod infra Canone 51. sanctorum festa celebrari, eorumque commemoratio certis diebus haberi concedatur. Ex quibus quid de sanctorum cultu ac veneratione in Ecclesia primitiua creditum fuerit, satis manifeste constat.

Can. 35. Prima expositio Canonis.

^a *Quod non oportet ad angelos idololatriæ abominandæ.*] Variæ sunt huius Canonis interpretationes. Vna Theod. ad Colossens. cap. 2. dicentis hoc Canone damnari illos hæreticos, qui docebant, ange-

ANNO
CHRISTI
...

ANNO
CHRISTI
...

los esse colendos. Quod si de cultu latriæ intelligi voluerit, sustineri potest ac debet. Nam Bellarminus lib. 1. de SS. beat. cap. 20. hanc expositionem eiusdem Theodoretici sic expositam approbat dicens, per hunc Canonem Concilii non piam quamlibet angelorum venerationem, sed eam dumtaxat quæ Deo propria est, prohiberi: Theodoretum autem ab hæreticorum calumnia defendit, & merito. Nam eundem de angelorum cultu & veneratione recte & orthodoxe sensisse, dubium nullum est, qui ipsos angelos non tantum veneratur, sed eosdem æternæ salutis ministros nobis a Deo concessos, nostros apud Deum intercessores & patronos esse, constanter affirmat, ut videre est lib. eiusdem Theodoretici diuin. decret. 5. de angelis, & in Dan. cap. 4. Quia tamen, quod supra in notis ad secundam epistolam Pii, verbis; *Nemo vos seducat in religione angelorum*; ex Baronio diximus, neque Simon Magus, neque Cherinthus, neque quisquam Iudæorum hæreticorum angelos adorandos esse docuit, ipse vero Theod. ad Colossens. cap. 2. hæc contra hæreticos legem Iudaicam defendentes decreta ac constituta fuisse scripsit; iustam illustrissimi Cardinalis Baronii censuram hac in re non euadit. Posset alioquin pro hac sententia dici, hunc Canonem editum fuisse contra hæreticos angelicos, sic dictos, ideo quod, teste Epiphonio hæresi 60. & August. hæresi 39. angelos adorandos, cultuque latriæ soli Deo debito colendos esse docerent. Altera quæ magis placet expositio, est Baronii, qui ait, hoc Canone piam ac religiosam venerationem falsorum deorum, illorum nempe, quos idololatræ, gentiles & magi venerabantur, Christianis interdictam esse; idque sic probat: primo, præcedente Canone 34. veri martyris cultus religiosus recipitur; falsorum vero martyrum supersticiosa veneratio prohibetur. dum ergo sequente Canone subiungitur decretum ad cultum angelorum reformandum pertinens, expresse patet, sacrosanctam Synodum voluisse, ut veri angeli, qui æternam salutem adepti sunt, sicut veri martyres colantur: falsorum autem angelorum, sicut & pseudomartyrum, cultus ac veneratio sub pœna anathematis euitetur. Angeli naturæ & gratiæ donis omnes ferre sanctos excellunt: quis ergo credat Patres huius Synodi, martyribus ob sanctitatem qua donati sunt, cultum ac venerationem adiudicasse; angelicæ autem creaturæ excellentiori & sanctiori omnem honorem ac piam obseruantiam ademisse? Falsos autem angelos, quos gentiles & magi religiose colebant, genios fuisse ait Baronius: quorum gratia ipsi, ut ex Censorino de die natali, & Macrobio in saturnaliis constat, diem natalitium celebrantes, affines & amicos suos conuocabant, & quod ait Canon; *ad angelos idololatriæ abominanda congregationes faciebant*. Quamquam probabilius esse iudicet, per falsos angelos intelligi debere dæmones, quos cum illi ad magias suas perficiendas occulte inuocarent, a Patribus huius Concilii idololatræ nominati sunt: cum vero ad imposturas suas honesto nomine velandas, profiterentur se angelos inuocare, ut ait Tertullianus in apologia cap. 23. idololatræ occulti appellantur, quod

De cultu
angelorūTheodor.
de cultu an-
gelorum
quid senserit.Secunda
expositio
verior.Angeli quo
cultu colen-
di.Falsi angeli
qui dicantur.Canon 41.
Canonicæ
literæ quæ.

nimirum idololatriam honestissimo nomine angelorum velatam & occultatam committerent. Vide Baron. anno Christi nati 60. num. 20. & sequentibus.

Canon 48. Sacramentum Confirmationis, an ex necessitate præcepti sit suscipiendum.

^b *Sine Canonicis literis.*] Literæ quæ hic Canonice dicuntur, alibi formatae ac communicatoriae, aliisve nominibus appellantur. Vide quæ diximus in notis ad vitam Sixti.

^c *Oportet eos qui illuminantur.*] Ex præcepto Christi, vel saltem Ecclesiæ, baptizatos sub peccato ad sacramentum confirmationis suscipiendum, dum commode possunt, obligari, colligunt nonnulli ex hoc Canone, sicut & ex epistola 1. Melchiadis, ubi dicit: *Quamvis continuo morituris sufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen necessaria esse confirmationis auxilia*, &c. Hæc cum theologorum scholasticorum & summistarum alii affirmant, alii negant; ego sententiæ neganti potius subscribendum esse putarem.

Canon 49. Quadragesimali tempore: ab eulogiis abstinendum est.

^d *In quadragesima.*] Causa prohibitionis sequenti Canone subiungitur: quia scilicet quadragesimalibus diebus integris ieiunandum erat. Ne igitur sumptione eulogiarum siue panis benedicti, qui alias fermentum dicebatur, ieiunium violaretur; constituitur hoc Canone, ut neque populus panem in hunc finem offerat, neque Episcopus eundem in symbolum communionis Catholice a se consecratum, quadragesimali tempore distribui patiatur.

Cur in quadragesima sanctorum martyrum festa, item nuptias celebrare non liceat.

^e *Quod non oportet in quadragesima martyrum natalitia, &c. aut nuptias celebrari.*] Opinor, ne agapico & nuptiali conuiuio, quorum illud in natalitiis martyrum, hoc in solennizatione nuptiarum exhiberi solebat, ut supra in notis ad Canonem 27. & 28. diximus, ieiunium violaretur.

EPISTOLA DE PRIMITIVA ECCLESIA, ET MVNIFICENTIA CONSTANTINI MAGNI imperatoris erga eandem, ^b Melchiadi falso adscripta.

Actuum 2. Actuum 4.

NEMO, qui diuinas scripturas legit, ignorat, quod in principio nascentis Ecclesiæ discipuli in vnum congregati sunt cum multitudine credentium, in quibus erat cor vnum & anima vna, quique vendentes prædia & possessiones suas, afferebant precia, & diuidebatur singulis, prout cuique opus erat. Futuram namque Ecclesiam in gentibus Apostoli præuidebant, maximeque quia Dominus illis prædixerat: *Euntes in mundum vniuersum, prædicate euangelium.* Vel quia expellendos se nouerant a Iudæa, & in gentibus dispergendos, Ecclesiamque congregan-

12. q. 1. Futuram Ecclesiam Apostoli.

Matth. 16.